

Årsredovisning 2022

Kultur- och bildningsnämnd

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Vision och värdegrund	4
3	Händelser av väsentlig betydelse	5
4	Uppföljning av resultatmål	5
4.1	Ökad kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället	5
4.1.1	Stärka folkhögskolorna som en betydelsefull aktör för att fler människor ska nå arbetsmarknaden (fokusområde)	7
4.2	Ett varierat kulturutbud av hög kvalitet och fokus på ökad kulturell delaktighet och eget skapande	8
4.2.1	Återstart, omställning och fortsatt stöd till det regionala kulturlivet utifrån coronapandemin och stärkt infrastruktur inom kulturområdet (fokusområde)	10
4.3	Stärkt folkhälsa och folkhälsoarbete med fokus på förutsättningar för hälsa	10
4.3.1	Folkhälsoarbetet ska fortsatt intensifieras genom utvecklad samverkan och stöd till kommunerna och civilsamhällets organisationer (Fokusområde)	13
4.4	Hållbar organisation - Hållbart arbetsliv	14
4.5	Hållbar organisation - Ekonomi i balans	15
4.6	Hållbar organisation - Minskat miljöavtryck	16
4.7	Hållbar organisation - Respektfulla möten	17
5	Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag	18
5.1	Kultur- och bildningsnämndens fokusområde/inriktning för år 2022	18
5.1.1	Öka barns och ungas tillgång till kultur och idrott	18
5.1.2	Fortsatt fokus på hållbarhetsarbetet utifrån Agenda 2030	19
5.1.3	Arbeta för att minska ofrivillig ensamhet	19
5.1.4	Öka digitaliseringen och minska det digitala utanförskapet inom nämndens ansvarsområde	19
5.1.5	Löpande analysera behovet inom nämndens ansvarsområden utifrån coronapandemin och vidta åtgärder samt utvärdera redan vidtagna åtgärder	20
5.1.6	Arbeta för ökad delaktighet och aktivt medskapande inom nämndens ansvarsområden	21
5.1.7	Utveckla arbetet med utvärdering och uppföljning inom samtliga nämndens ansvarsområden	21
6	Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor	22
7	Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	22
8	Nämndanalys	22
9	Internkontroll	22

1 Sammanfattning

Kultur- och bildningsnämndens bedömning av resultatmålen 2022	
Ökad kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället	Har uppnåtts
Ett varierat kulturutbud av hög kvalitet och fokus på ökad kulturell delaktighet och eget skapande	Har uppnåtts
Stärkt folkhälsa och folkhälsoarbete med fokus på förutsättningar för hälsa	Har delvis uppnåtts

Coronapandemin krävde i början av året fortsatt omställning av samtliga verksamheter inom kultur- och bildningsnämndens ansvarsområden och orsakade ett ökat behov av verksamheternas tjänster och stödformer. Folkhögskolorna fick enligt regeringsbeslut extra tilldelning av deltagarveckor som fullt ut finansierades med statsbidrag. Riktat ekonomiskt stöd för utvecklad samverkan med idéburen sektor och kommunerna var viktigt för att motverka pandemins negativa konsekvenser på hälsan i länet. Ökat ekonomiskt stöd både via statsbidrag och satsningar från kultur- och bildningsnämnden möjliggjorde för kulturlivet i Värmland att överleva och fortsätta att utvecklas efter pandemin. Fortsatt uppföljning är viktig för att följa långsiktiga effekter och behov efter pandemin.

Kriget i Ukraina medförde ett ökat behov av stöd till flyktingar och folkhögskolorna och idéburna organisationer med stöd från regionen har här haft viktiga roll i mottagandet.

Ökad digitalisering har möjliggjort ökad tillgänglighet och accelererat utvecklingen av arbetsformer samtidigt som behov av fortbildning i digitala arbetsformer har uppmärksammats. Fortsatt distansarbete kräver också arbetsmiljöinsatser. Den årliga medarbetarundersökningen visar på ett bra resultat och alla verksamheter inom kultur och bildning arbetar med att vara en hälsofrämjande arbetsplats.

Under 2022 har kultur- och bildningsnämndens nya strategiska planer börjat användas i genomförandet av verksamheternas uppdrag. I planerna är de sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsperspektiven grundförutsättningar. Hållbarhetsmålen är därmed integrerade i så väl nämndens mål som i verksamhetens genomförande och uppföljning. Under första delen av 2022 fortsatte kultur- och bildningsnämnden att vara pilot för regionens hållbarhetssäkringsverktyg Luppen vilket innebär att beslutsunderlagen analyseras utifrån Agenda 2030.

Utfall mot budget visar ett överskott på 0,6 miljoner kronor.

2 Vision och värdegrund

Region Värmlands vision är *Livskvalitet i världsklass*. Med utgångspunkt från invånarnas behov medverkar Region Värmland till att främja en hållbar utveckling i hela Värmland och att göra länet ännu mer attraktivt att bo, verka i och besöka. Genom att alla medarbetare arbetar för att nå de beslutade effektmålen styr Region Värmland i rätt riktning för att nå visionen och, genom det, mot en långsiktig utveckling för värmlänningarna.

Region Värmlands värdegrund *För alla i Värmland* syftar till att alla i länet ska må bra och att regionen ska vara både attraktiv och konkurrenskraftig. Genom värdegrunden skapas en gemensam kultur som ska vara alla medarbetares kompass i det dagliga arbetet i en lärande process med mål och uppföljning. Värdegrunden skapar ett underlag till diskussion, dialog och engagemang.

3 Händelser av väsentlig betydelse

- Folkhälsoveckan arrangerades och folkhälsopriset utdelades, båda för första gången
- Folkhögskolorna återgick till närundervisning
- Rackstadsmuseet och Kristinehamns konstmuseum inkluderades i samverkansmodellen
- Möjliggörande av Värmlands museum övertagande av Lesjöfors Museum
- Värmlands bokfestival
- Drömsommarjobbet
- Läns gemensamma strategiska planen och konferensen Suicidprevention i Värmland
- Medlemskap i nätverket Healthy Cities
- Liv och hälsa-undersökningen
- Regional överenskommelse med idéburen sektor
- Kriget i Ukraina
- Släppta pandemirestriktioner
- Avtal mellan Region Värmland och Riksarkivet 2023–2026

4 Uppföljning av resultatmål

Kultur- och bildningsnämndens resultatmål bidrar till alla effektmål:

- Trygga och nöjda invånare
- Attraktivt och hållbart Värmland
- God, jämlik och jämställd hälsa
- Hållbar organisation

4.1 Ökad kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället

I enlighet med SKR:s folkbildningspolitiska program har staten, regioner och kommuner ett gemensamt ansvar för att bidra till finansiering av folkbildningen. Förutom att regionen är huvudman för fem egna folkhögskolor har kultur och bildningsnämnden i uppdrag att besluta om verksamhetsbidrag till studieförbunden i Värmland, verksamhetsbidrag till Geijerskolan (länets rörelsedrivna folkhögskola) och bidrag i form av mobilitetsstöd för studier på folkhögskolor runt om i landet.

Region Värmlands folkhögskolor planerar och arbetar efter den av nämnden antagna strategiska folkhögskoleplanen som beskriver de omvärldstrender och planeringsförutsättningar som ligger till grund för skolornas inriktning, strategiska målsättningar och prioriterade utvecklingsinsatser. Planen ligger i linje med övergripande nationella folkbildningspolitiska planer och mål och uppföljning sker med stöd av en mätplan.

Regionens folkhögskolor har på ett bra sätt kunnat fullfölja sin verksamhet under året genom ett stort omställningsarbete och snabba förändringar för att anpassa verksamheten till riktlinjer kopplade till coronapandemin. Även studieförbunden och Geijerskolan har anpassat sin verksamhet på olika sätt.

Under året har folkhögskolorna arbetat aktivt med jämställdhetsintegrering för att bidra till det övergripande jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Insatserna har över tid resulterat i en jämnare könsfördelning. Fördelningen skiljer sig något mellan skolorna och mellan enstaka kurser.

Folkhögskolornas Allmän kurs ger deltagarna möjlighet att studera och få behörighet till högskole- eller yrkeshögskolestudier. Andel deltagare under 2022 som efter avslutad kurs på gymnasienivå nådde sin målsättning att få grundläggande behörighet var 81 procent. Under 2022 var andelen utrikesfödda på

folkhögskolornas kurser inom folkbildningsanslaget 24 procent vilket är en ökning från 15 procent sen 2017. Andelen skiljer sig även här mellan skolorna och mellan Allmän och Särskild kurs där Särskild kurs har en betydligt lägre andel utrikesfödda. Skolorna arbetar kontinuerligt med insatser för att öka andelen utrikesfödda på Särskild kurs.

Sammantagen bedömning är att Region Värmlands folkskolor har under perioden utvecklats i linje med den strategiska folkhögskoleplanens inriktning och strategiska målsättning.

Uppföljning av studieförbundens och Geijerskolans verksamheter har under året skett genom återkommande dialoger och inrapporterade verksamhetsberättelser samt statistik för 2020 och 2021 (studieförbundens statistiska utfall baseras på föregående års statistik, dvs 2021 års resultat).

Studieförbunden har under 2021 arbetat aktivt med mångfald, jämlikhet, jämställdhet, tillgänglighet och hållbar utveckling. 2021 års statistik visar att antalet studietimmar minskade jämfört med 2020 vilket var en följd av pandemin.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Fördelning mellan kvinnor och män som deltar i folkbildningen				
<p>Kommentar På Region Värmlands fem folkhögskolor är det en marginell skillnad på andelen kvinnor och män från föregående år. 59 procent kvinnor och 41 procent män studerade på kurser på ordinarie folkbildningsanslaget.</p> <p>Könsfördelningen på genomförda studiecirkel 2021 deltog 55 procent män och 65 procent kvinnor och annan folkbildningsverksamhet 36 procent män 64 procent kvinnor i Värmland, vilket sammantaget ligger på samma nivå som föregående år.</p> <p>Kursverksamheten under 2021 på Geijerskolan var könsfördelningen 65 procent kvinnor och 35 procent män.</p>				
● Andel personer med utländsk bakgrund som deltar i folkbildningen	24			20
<p>Kommentar På Region Värmlands skolors kursverksamhet inom ordinarie folkbildningsanslag var drygt 24 procent av deltagarna utrikesfödda.</p> <p>2021 var andelen utlandsfödda på studieförbundens studiecirkel 13 procent och 15 procent på annan folkbildningsverksamhet.</p>				
● Andelen som når sina behörigheter/studiemål	81 %			85 %
<p>Kommentar 81 procent av deltagare på Region Värmlands folkhögskolor har efter avslutad Allmän kurs på gymnasienivå nått sin målsättning att få grundläggande behörighet till högskolestudier eller yrkeshögskolestudier. Av dem som fick behörighet var 54 procent kvinnor och 46 procent män.</p>				
● Uppföljning av studieförbundens och Geijerskolans verksamhetsberättelser utifrån beslutade riktlinjer för verksamhetsbidrag	Ja			
<p>Kommentar Uppföljning av studieförbundens och Geijerskolans verksamheter har skett genom återkommande dialoger under 2022 och inrapporterad statistik för åren 2020 och 2021. För studieförbundens del genomfördes färre studietimmar under 2021 än föregående år vilket är ett resultat av restriktioner till följd av den rådande pandemin.</p> <p>Efter en ökning av verksamheten 2020 så minskade Geijerskolan 2021 till samma nivå som innan pandemin från 8 612 deltagarveckor till 7 396.</p>				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
 Andel uppdragsutbildningar av totalt genomförda deltagarveckor som bidrar till de strategiska målen	15 %			20 %
<p>Kommentar</p> <p>Resultatet av andelen uppdragsutbildningar verksamhetsåret 2022 var 15 procent av den totala andelen kurser och det finns en stor variation mellan skolorna. Resultatet är något lägre än 2021. En anledning är att Arbetsförmedlingen anvisar färre deltagare till folkhögskolornas kurser. Insatser görs kontinuerligt för att upprätta samarbeten med kommuner, arbetsförmedling och andra aktörer.</p>				

Aktiviteter	Status
<p>Säkerställa och arbeta aktivt med kompetensförsörjning för regionens folkhögskolor</p> <p>Kommentar</p> <p>Kultur- och bildningsnämnden antog under våren Region Värmlands folkhögskolors strategiska kompetensförsörjningsplan. Planen beskriver strategier, statistik och analys över ålders- och könsfördelning av skolornas olika yrkeskategorier. Den beskriver också de omvärldstrender och planeringsförutsättningar som är vägledande för skolans arbete med sin kompetensförsörjning samt rutiner och mall för planering.</p>	<p> Pågående</p>
<p>Utveckla studiemiljön på regionens folkhögskolor</p> <p>Kommentar</p> <p>Folkhögskolorna bidrar på olika sätt till att stärka deltagarnas förutsättningar för att inhämta, kommunicera, interagera och producera digitalt. Under våren har skolorna arbetat för att ta tillvara och utveckla ett flexibelt förhållningssätt utifrån erfarenheter av pandemins effekter. Ökade digitala inslag i skolans utbildningar, digitalt öppet hus och redovisningar genom podinspelningar är exempel på denna utveckling.</p> <p>Antagningar till läsåret 22/23 har erbjudits genom digitala möten. Konferensanläggningar har installerats för att möjliggöra digitala möten och undervisning. Office365 har implementerats på skolans utbildningar och personalen har utbildats i användandet av digitala mötesverktyget Teams. Skolorna har tillsammans med Region-it påbörjat arbetet med att stärka och förbättra skolornas digitala infrastruktur med målet att få ökad bandbredd på skolornas internat för att förbättra möjligheterna till bland annat streaming. Skolorna ser över gemensamma digitala resurser i form av digitala läromedel och hjälpmedel. Förbättrad digital infrastruktur och pedagogisk utveckling med stöd av digitala läromedel och hjälpmedel är en del i arbetet med förbättrad studiemiljö.</p>	<p> Pågående</p>

4.1.1 Stärka folkhögskolorna som en betydelsefull aktör för att fler människor ska nå arbetsmarknaden (fokusområde)

Folkhögskolan är en utbildningsform med stor frihet och självständighet. Den är en del av utbildningssektorn tillsammans med grund- och gymnasieskolan, Komvux, universitet och yrkeshögskolan. Region Värmlands fem folkhögskolor har verksamhet på elva platser i nio orter runt om i Värmland och kursutbudet består av allmätkurser inriktade på grundskole- och gymnasiestudie och studie-, yrkes- och intresseinriktade kurser inom skolornas specifika profiler.

Till stöd för pandemins effekter har folkhögskolorna, i ett regeringsbeslut, fått extra tilldelning av vårens deltagarveckor som fullt ut finansieras med statsbidrag. För Regionen Värmlands skolor innebar 2022 års tilldelning ytterligare 3 628 deltagarveckor som till största delen har använts till yrkesinriktade kurser, som stöd för att fler människor ska nå arbetsmarknaden.

Folkhögskolorna arbetar kontinuerligt för att upprätthålla ett gott samarbete med länets kommuner för att på ett bra sätt svara upp mot regionala och lokala utbildningsbehov. Region Värmland (Klarälvdalens folkhögskola) har under året tecknat ett avtal kring ett samarbete med Hagfors kommun. Samarbetet omfattar kultursamverkan samt utbildning- och arbetsmarknadsinsatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, saknar grundskole- och gymnasiebehörighet samt personer med funktionsvariation. Målsättningen är att tillsammans skapa förutsättningar för behovsanpassade utbildningar och arbetsmarknadsinsatser.

En hälsotränarutbildning godkändes under året av branschorganisationerna och är en utbildning där en stor andel av de studerande går till arbete inom hälsobranchen. En licens erhålls efter godkänd kurs som gör det möjligt för deltagaren att söka arbete i hela Europa.

Söktrycket till folkhögskolornas ordinarie utbildningar har generellt sett varit gott. Inför höstens kursstart var det 1,73 sökande till allmänkursernas 433 planerade platser och 2,3 sökande till de 474 platserna på särskilda kurser. Många deltagare hoppade dock av efter att ha blivit antagna vilket ledde till att skolorna inte fyllde sina planerade platser. Insatser och åtgärder har vidtagits för att säkerställa att alla platser fylls då tomma platser påverkar ekonomin. Skolorna har bland annat genomfört korta kurser under hösten för att uppnå statliga tilldelade deltagarveckorna. Ett stort undervarumarkest arbete har inletts - en långsiktig insats kring kommunikationsarbete för att stärka skolornas profiler.

Allmän kurs på grundskolenivå ger kunskaper för gymnasienivå och behörigheter inför vidare studier på högskola, yrkeshögskola eller andra eftergymnasiala utbildningar. I SCB-rapport (2019) visar att cirka 60 procent av de deltagare som uppnått allmän behörighet har läst vidare på högskolan, yrkeshögskolan eller andra utbildningar inom fem år efter allmän kurs. Kompensatoriska effekter av studier inom folkhögskolans allmänna kurser och studiemotiverande kurs på folkhögskola (SMF) konstaterar SCB att deltagande i folkhögskolans allmänna kurs förbättrar personers situation på arbetsmarknaden. Andelen som står utanför arbetsmarknaden minskade mellan 2012 och 2016 – från 53 till 35 procent bland dem som studerade vid allmän kurs på grundskolenivå 2013–2015, och från 28 till 20 procent bland deltagarna på gymnasienivå.

4.2 Ett varierat kulturutbud av hög kvalitet och fokus på ökad kulturell delaktighet och eget skapande

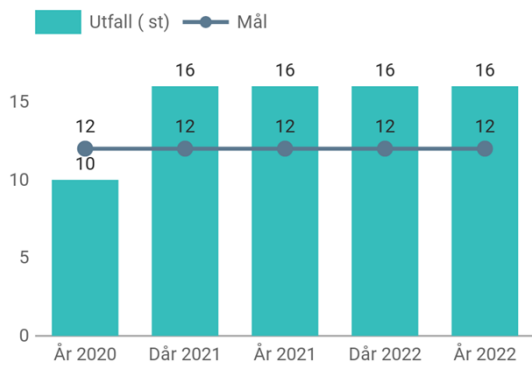

Kultur- och bildningsnämnden har under året fördelat statsbidrag till regional kulturverksamhet inom ramen för samverkansmodellen. Totalt fördelades 62 688 000 kronor. Bidragsgivningen syftar till att regionen i samverkan med staten och kommunerna ska säkra en väl fungerande kulturell infrastruktur i regionen. Region Värmland fick även 1,4 miljoner kronor i tillfällig förstärkning från Kulturrådet att fördela till verksamheterna inom samverkansmodellen mot bakgrund av förlängningen av pandemirestriktionerna under första kvartalet 2022.

Region Värmland beviljades under våren en förstärkning av statsbidraget inom kultursamverkansmodellen för att möjliggöra Värmlands museums övertagande av Lesjöfors Museum i Filipstads kommun. Kultur- och bildningsnämnden beviljade även ett bidrag till initiala investeringar vid övertagandet. Arbetet med kulturplanen fortgår. Satsningar som underlättar för barn och unga att genom skolan uppleva och delta i kulturlivet når ut och fungerar. Ett fortsatt arbete för att hitta former för liknande satsningar som är hållbara över tid är därför angeläget. Flera aspekter måste dock vägas in så att det samtidigt kan stärka kulturverksamheter av olika slag på ett likvärdigt sätt.

Kulturavdelningen medverkar i Region Värmlands strategiska arbete med smart specialisering, där kulturen spelar en viktig roll inom området attraktion och platsutveckling. Kulturavdelningen kan bidra med kompetens om kulturens betydelse för en plats och den roll kulturella och kreativa näringar kan spela i sammanhanget. Det är dock viktigt att andra områden i dessa fall är med och bidrar så att kulturens resurser kan verka till det som skapar attraktiviteten, det vill säga ett mångfacetterat och dynamiskt kulturliv, och inte till marknadsföring av den attraktiva platsen. Ett starkt bibehållt fokus på ett obundet konst- och kulturliv är därför av största vikt för Värmlands ställning som kulturlän.

Sedan pandemirestriktionerna upphävdes har kulturlivet kunnat återuppta sin ordinarie verksamhet. Tendensen är att publiken visserligen återkommit i hög utsträckning men att många kulturverksamheter fortfarande inte har återfått publik på samma nivåer som före pandemin. För kultur- och bildningsnämndens mål innebär dock restriktionernas upphörande att kulturavdelningen kan arbeta med full kraft för att stötta ett varierat kulturutbud av hög kvalitet och fokus på kulturell delaktighet och eget skapande. Nämndens satsningar på ökat ekonomiskt stöd bidrar till att kulturlivet i Värmland fått möjlighet att överleva och förmåga att fortsätta utvecklas och återstarta efter pandemin. Den särskilda satsningen på barn och ungas tillgång till kultur bidrar till ökad kulturell delaktighet.

Nämndens beslut om fördelning av statens tillfälliga förstärkning inom samverkansmodellen möjliggör flera projekt som säkrar fortsatt utbud av hög kvalitet, ökar tillgängligheten, främjar delaktighet och bidrar till ökad samverkan. Bidrag till projekt har beviljats i alla länets 16 kommuner och planerade aktiviteter status tillsammans med nämndens satsningar under året pekar på att målet uppnås för helåret 2022.

Indikatorer		Utfall	Kvinnor	Män	Mål
 <p>Beviljade bidrag till projekt och/eller arrangemang i antal kommuner</p>		16 st	-	-	12 st
<p>Kommentar Bidrag har beviljats till projekt eller arrangemang i 16 kommuner och därmed uppnås indikatormålet som är 12 kommuner. I nuläget finns inte denna statistik uppdelat på kvinnor och män.</p>					
 <p>Återrapportering till Kulturrådet av statsbidrag inom samverkansmodellen</p>		-	-	-	-
<p>Kommentar Återrapporterad och godkänd</p>					
 <p>Uppföljning av Värmlands kulturplan (Årlig rapport i ett av nämnden fastställt format)</p>		-	-	-	-
<p>Kommentar Bearbetning av fastställt format pågår. 2022 blir första året att analysera och presentera för kultur- och bildningsnämnden i juni 2023.</p>					

Aktiviteter	Status
Bidra till att implementera Värmlands kulturplan	 Pågående
<p>Kommentar Kulturavdelningens verksamhet utgår ifrån gällande kulturplan och ett stort arbete har genomförts för att omsätta planens mål till konkreta insatser för hela perioden som kulturplanen gäller. Insatserna för 2022 är också kopplade till kultur- och bildningsnämndens fokusområden. Kultur- och bildningsnämnden har under</p>	

Aktiviteter	Status
<p>2022 avsatt 4,5 miljoner kronor som stöd till det professionella kulturlivet utifrån pandemirestriktionernas konsekvenser. Syftet är att stötta och bevara ett levande kulturliv av hög kvalitet. Framför allt professionellt verksamma har drabbats av pandemirestriktioner som annars kan få långtgående konsekvenser.</p>	
<p>Kultur- och bildningsnämnden har också avsatt 2 miljoner kronor för att öka barn och ungas tillgång till kultur. Barn och ungas rätt till kultur är ett utpekat utvecklingsområde i kulturplanen och de avsatta medlen har bland annat använts för att göra det enklare för skolor att återuppta besök på kulturverksamheter, och till en gåvobok som en del i den större läsfrämjande satsningen "Förundran – bokstart i Värmland". Samt en satsning tillsammans med biografer och kommuner för återstart av skolbion i Värmland.</p>	

4.2.1 Återstart, omställning och fortsatt stöd till det regionala kulturlivet utifrån coronapandemin och stärkt infrastruktur inom kulturområdet (fokusområde)

Den fortsatta pandemin under slutet av 2021 och början av 2022 innebar nya utmaningar för kulturområdet, bland annat när konserter och teaterföreställningar ställdes in eller sköts fram och skolorna avbokade föreställningar av fria professionell dans- och teaterföreställningar. För att möta de ekonomiska behoven och som ett komplement till statliga kris- och återstartsstöd, avsatte nämnden 2,5 miljoner kronor från ramen för särskilda satsningar 2022. Medlen tillfördes ramen för bidrag till projekt och arrangemang inom kulturområdet och öronmärktes för pandemirelaterade insatser. Då pandemin skjutit fram många insatser fanns möjlighet för kulturavdelningen att utlysa extra utvecklingsuppdrag till fria professionella kulturskapare, kallat 'Kreativ kraft'. Syftet var att kulturella och kreativa branscher ska utvecklas och växa, något som är extra viktigt efter åren med pandemin.

4.3 Stärkt folkhälsa och folkhälsoarbete med fokus på förutsättningar för hälsa

Nämnden fördelade under året 2 miljoner kronor för projekt inom folkhälsoområdet för att motverka pandemins effekter på folkhälsan i länet. Medlen har bland annat använts för implementering av en stödstruktur för strategiskt folkhälsoarbete, fortsatt arbete med jämlik barnhälsa och satsning på arbete med goda levnadsvanor i samverkan med hälso- och sjukvården.

Region Värmlands folkhälsopris delades för första gången ut på regionfullmäktiges sammanträde i april med syfte att premiera en organisation som gjort en insats av särskild betydelse för folkhälsan i Värmland. En årligt återkommande folkhälsovecka initierades av kultur- och bildningsnämnden med syftet att tillsammans med andra aktörer som har betydelse för folkhälsans utveckling i länet få tillfälle att gemensamt samlas kring folkhälsostrategiskt viktiga frågor. Detta som ett led i att genomföra Region Värmlands folkhälsostrategiska plan 2022–2030. Under våren antog nämnden även en uppföljningsstruktur för den folkhälsostrategiska planen.

Ett idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Region Värmland och Suicide Zero i Värmland ingicks i början av året för att genom utbildning, opinionsbildning och påverkansarbete minska antalet självmord i Värmland. Nämnden behandlade även ett pilotprojekt om att lära med hästar för psykisk hälsa samt en länsgemensam plan för suicidprevention i Värmland 2022–2030.

En stor mängd samverkansprojekt och processer pågår med både kommuner och idéburen sektor samt med Länsstyrelsen Värmland och Karlstads Universitet i syfte att stärka aktörers folkhälsoarbete och hitta gemensamma vägar att i samverkan arbeta för förbättrade förutsättningar för god och jämlik hälsa i länet. Region Värmlands arbete utförs också i nätverk/samverkansytter så som Nära Vård och Nya Perspektiv. En samverkan kring området kultur och hälsa har inletts. Arbetet för Ett Rökfritt Värmland fortskrider, liksom aktiviteter i samverkan med Länsstyrelsen Värmland utifrån resultat från Elevers drogvanor 2021, även utbildningar för ANDTS-coacher har genomförts.

Befolkningsundersökningen Liv och Hälsa har genomförts i samverkan med andra regioner i Mellansverige. Resultatet har spridits via många kanaler, däribland uppdaterade kommunprofiler. Eftereffekter av coronapandemin, ekonomikris, krig och andra oroligheter i samhället har en negativ

påverkan på hälsoutfall, särskilt inom psykisk hälsa. Ekonomiska förutsättningar riskerar också att samverkande organisationer satsar mindre på utveckling inom folkhälsoområdet

Skillnader i hälsa beror på en stor mängd samverkande faktorer (hälsans bestämningsfaktorer), var av det arbete som görs efter beslut i kultur- och bildningsnämnd utgör en del. Effekter på befolkningsnivå är mycket långsiktiga och Värmland följer de trender som syns i hela landet. För att bryta trenderna, behöver nämnden fortsatt arbeta med att skapa möjligheter till jämlika förutsättningar för hälsa i länet. Årets insatser har ökat och förstärkt samverkan och gett ökad kunskap om förutsättningar för hälsa i Värmland. Fler aktörer har fått förutsättningar att se hälsa ur ett samhällsperspektiv och kunna agera utifrån detta. Efterfrågan på kunskap och samverkan ökar inom idéburen sektor och fler kommuner efterfrågar stöd och ökade relationer med regionen inom folkhälsoområdet.

Indikatorer		Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Skillnad på medellivslängd kopplad till socioekonomi					Ökande
<p>Kommentar</p> <p>Skillnaden i medellivslängd mellan gruppen med eftergymnasial respektive förgymnasial utbildning. Den här siffran redovisas som 5-årigt medelvärde och ser ut så här enligt SCB:s statistikdatabas och visar förväntad återstående medellivslängd vid 30 års ålder fördelat på kön och utbildningsnivå:</p> <p><u>2015-2019</u> Eftergymnasial utbildning 55,77 Förgymnasial utbildning 49,64 Skillnad 6,13 år</p> <p><u>2016-2020</u> Eftergymnasial utbildning 55,79 Förgymnasial utbildning 49,60 Skillnad 6,19 år</p> <p>Slutsats: Skillnad på medellivslängd kopplad till socioekonomi ökade mellan år (2015-)2019 och (2016-)2020 från 6,13 år till 6,19 år.</p> <p><u>2017-2021</u> Förgymnasial utb. män 48.08 Förgymnasial utb. Kvinnor 51.07 Män och kvinnor 49.37</p> <p>Gymnasial utb. Män 51.19 Gymnasial utb. Kvinnor 54.80 Män och kvinnor 53.00</p> <p>Eftergymnasial utb. Män 54.60 Eftergymnasial utb. Kvinnor 57.26 Män och kvinnor 56.07</p> <p>Skillnad förgymnasial/eftergymnasial 56.07-49.37=6.7 - skillnaderna i medellivslängd ökar fortsatt.</p>					

Indikatorer		Utfall	Kvinnor	Män	Mål																
Självskattad hälsa	<p>Mål (%) — Kvinnor ack — Män ack Utfall</p> <table border="1"> <caption>Data for Self-rated Health</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> <th>Kvinnor (%)</th> <th>Män (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2020</td> <td>69</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>72</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>68</td> <td>64</td> <td>71</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	Kvinnor (%)	Män (%)	2020	69	-	-	2021	72	-	-	2022	68	64	71	68	64	71	Ökande
År	Utfall (%)	Kvinnor (%)	Män (%)																		
2020	69	-	-																		
2021	72	-	-																		
2022	68	64	71																		
Kommentar																					
<p>I Värmland var andelen som upplevde sin självskattade hälsa som god eller mycket god 69 procent år 2020 och 72 procent år 2021. År 2022 var siffran 68 procent. Precis som i tidigare nationella och regionala undersökningar anger kvinnor i lägre utsträckning än män att de har bra hälsa; 64 procent av kvinnorna och 68 procent av männen.</p> <p>Hos personer med eftergymnasial utbildning är bra hälsa vanligare än hos personer med kortare utbildning. Detsamma gäller personer med högre inkomstnivå jämfört med personer som har lägre inkomst. Andelen med bra hälsa varierar också mellan olika kommuner.</p>																					
Tematiska uppföljningar av implementeringen av Region Värmlands folkhälsostrategiska plan: Kännedom om planen och Uppbyggnad av stödstrukturen																					
Kommentar																					
<p>Under 2022 har ett flertal kommunikationsaktiviteter genomförts i syfte att öka kunskap och kännedom om den folkhälsostrategiska planen. Planen har publicerats på webben i ett tillgängligt och anpassat format, folkhälsovecka samt utdelande av folkhälsopris har genomförts och en kommunikationsplan med målgruppsanalys har tagits fram. Kommunikations- och informationsmaterial riktat till olika grupper, bland annat nytillträdna politiker arbetas fram. En beskrivande film "Tack" har producerats och är redo för spridning.</p> <p>Ett flertal dialoger, samtal, samarbeten och samverkan med ett stort antal aktörer aktualiserar kontinuerligt den folkhälsostrategiska planen. Sammantaget visar effekterna av aktiviteterna på att kunskapen om den folkhälsostrategiska planen ökar hos olika aktörer i länet och efterfrågan på kunskap och stöd inom det folkhälsostrategiska området ökar.</p> <p>Genom dialoger, samtal och samarbeten ökar kunskapen om behovet av stöd och hur stödstrukturen ska byggas för att möta behov hos samverkande aktörer.</p>																					

Aktiviteter	Status
Processledning av det gemensamma arbetet tillsammans med kommunerna och idéburen sektor	Pågående
Kommentar	
Inom folkhälsoområdet drivs ett stort antal processer tillsammans med kommuner och idéburna	

Aktiviteter	Status
<p>organisationer, men medverkan sker även i processer som drivs av andra aktörer. Inom ramen för detta arbete finns både långsiktiga samverkansprocesser och nätverk och mer specifika och tidsavgränsade projekt. Denna samverkan har bland annat lett till ökad kompetens hos aktörer att arbeta effektivt med folkhälsofrågor, nätverksbyggande inom och över organisationsgränser, utformande av aktiviteter för att nå fler och nya målgrupper och framtagande av gemensamma planer för bättre struktur och systematik i folkhälsoarbetet.</p> <p>Tillsammans med kommuner bedrivs flera processer i samverkan. Projektet jämlik barnhälsa har under året slutfört sitt utforskande kring bakomliggande faktorer för övervikt hos barn och har initierat ett antal insatser i syfte att adressera dessa. Region Värmland ger fortsatt stöd till Grums kommuns arbete med Tillitsbyrå i syfte att öka ungas hälsa och delaktighet i kommunen. Tillsammans med Friskvården i Värmland och Säffle kommun har Region Värmland drivit ett projekt i syfte att stärka och utveckla struktur och systematik för lokalt folkhälsoarbete i Säffle kommun. Genom stöd till lokala processer inom det suicidpreventiva arbetet, nätverket för suicidprevention i Värmland, Blåljussamverksgrupp, samverkansgrupp kommunala kontaktpersoner och nätverket för MHFA-instruktörer, har bättre strukturer för lokalt suicidpreventivt arbete skapats.</p> <p>Under året har ett projekt i syfte att synliggöra och minska problematiken kring stigmatisering av psykisk ohälsa initierats genom finansiering av Folkhälsomyndigheten och i samverkan med kommuner och idéburna aktörer. Projektet I2I fortsätter och har under året haft fokus på genomförande av aktiviteter i Värmland i samverkan med andra aktörer. För att kunna stötta och bidra till kommuners strategiska folkhälsoarbete har ett arbete i syfte att skapa ett nätverk för strategiska folkhälsoresurser i kommunen påbörjats.</p>	

Ökat stöd till idéburen sektors hälsofrämjande arbete

Pågående

Kommentar

Nämnden har ökat sitt stöd till idéburen sektors hälsofrämjande arbete genom att fortsätta arbeta med befintliga samverkansavtal och idéburet offentligt partnerskap (IOP) samt tecknat nya IOP. Arbetet med utveckling av befintliga IOP:er följs av en strategisk grupp. Region Värmland har fortsatt sin samverkan med Friskvården i Värmland och Rf-Sisu genom samverkansavtal. Kultur- och bildningsnämnden har också bidragit till idéburens sektors utveckling genom projekt- och verksamhetsbidrag. Två utlysningar har särskilda medel till idéburen sektor har gjorts under året.

Samverkan med idéburen sektor görs också på bredden med ett stort antal aktörer genom Överenskommelsen Värmland. Den regionala överenskommelsen med idéburen sektor har reviderats och en ny överenskommelse har tagits. Konferensen kring överenskommelsen har genomförts. Nätverket Värmlands Idéburna har blivit en självständig organisation och ger stöd till Värmlands idéburna.

Kommunikation kring folkhälsoplanen

Pågående

Kommentar

En kommunikationsplan för den folkhälsostrategiska planen arbetas fram i samarbete med kommunikationsbyrå. Den folkhälsostrategiska planen var regionens första plan att visas på webben i anpassat och tillgängligt format med tillhörande förklarande bilder och filmer. Målgruppsanalyser tas fram för att ligga till grund för kommunikation riktad till olika aktörer med betydelse för folkhälsoplanens genomförande. Filmen "Tack" togs fram för att lyfta fram flera olika aktörers betydelse för folkhälsoarbetet. Ett arbete för att ta fram material och underlag för utbildning och information om folkhälsa till olika grupper har påbörjats, bland annat i syfte att utbilda och informera politiker som efter ny mandatperiod är nya som folkhälsoaktörer.

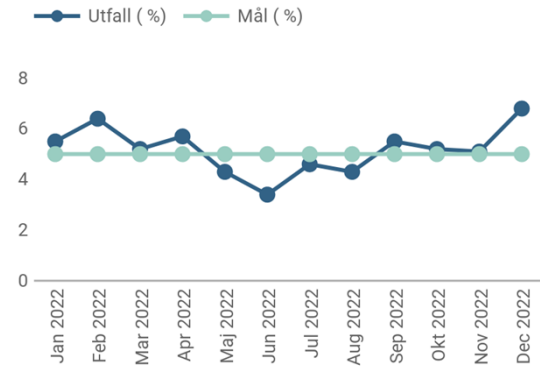

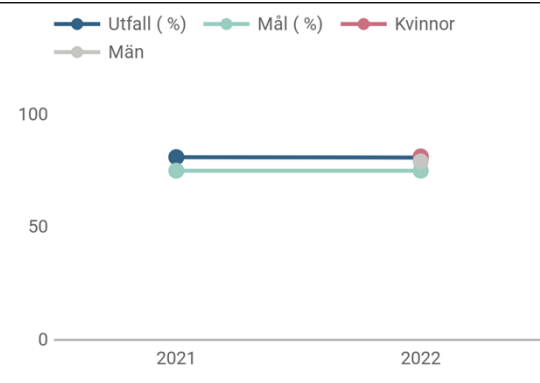
4.3.1 Folkhälsoarbetet ska fortsatt intensifieras genom utvecklad samverkan och stöd till kommunerna och civilsamhällets organisationer (Fokusområde)

Inom folkhälsoområdet drivs ett stort antal processer tillsammans med kommuner och idéburna organisationer, och medverkan sker även i ett antal processer som drivs av andra aktörer. Inom ramen för detta arbete finns både långsiktiga samverkansprocesser och nätverk och mer specifika och tidsavgränsade projekt. Genom detta arbete identifieras behov av stöd hos folkhälsoaktörer i länet. Nya strukturer byggs, befintliga strukturer utvecklas och anpassas efter behov.

4.4 Hållbar organisation - Hållbart arbetsliv

Årets medarbetarundersökning visar på ett bra resultat för kultur- och bildningsnämndens verksamheter. Alla verksamheter arbetar dessutom med att vara en hälsofrämjande arbetsplats. Sjukfrånvarokvoten ligger på 5,2 procent vilket är över målet på 5 procent. Sjukfrånvaro är dessutom högre för kvinnor än för män. Målet anses därför delvis uppfyllt.

Indikatorer		Utfall	Kvinnor	Män	Mål
 Sjukfrånvarokvot		5,2 %	6,0 %	3,3 %	5 %
<p>Kommentar</p> <p>Sjukfrånvaron för kultur- och bildning var 5,2 procent år 2022. Sjukfrånvaron var högre under de inledande månaderna och i slutet av året. Sjukfrånvaron för kvinnor var 6,0 procent och för män 3,3 procent. Störst sjukfrånvaro finns inom socialt och kurativt arbete, som utförs av kvinnodominerade yrkesgrupper. Detta visar behovet av jämställdhetsperspektiv i såväl det systematiska arbetsmiljöarbetet som vid rekrytering.</p>					
 Medarbetarengagemang		80,8 %	81,3 %	79,1 %	75 %
<p>Kommentar</p> <p>Resultatet av årets medarbetarundersökning visar på ett genomsnitt på 80,8 procent hållbart medarbetarengagemang (HME) för kultur och bildning vilket är en högre siffra än genomsnittet för Region Värmland som helhet. Begreppet medarbetarengagemang används generellt för att beskriva medarbetarnas motivation och förutsättningar att göra sitt bästa för organisationen.</p> <p>Resultatet för kvinnor 2022 är 81,3 procent och för män 79,1 procent. Uppföljning sker på arbetsplatsnivå och åtgärder vidtas vid resultat understigande 75.</p>					

Aktiviteter

Status

Genomföra hälsofrämjande arbetsplats i enlighet med hr-avdelningens struktur för arbetet (utbildningar, föreläsningar, fysisk aktivitet)

 Pågående

Kommentar

Alla arbetsplatser kan ansöka om att bli en hälsofrämjande arbetsplats och samtliga enheter inom kultur- och bildningsnämndens verksamhetsområde har påbörjat arbetet. Kulturavdelningen har arbetat sig fram till att

Aktiviteter	Status
kunna ansöka om att bli certifierade. Folkhälsoenheten arbetar enligt konceptet och har en friskvårdsinspiratör, men strävar efter att bli en till inspiratör. Tre av fem folkhögskolor är certifierade, två skolor ska göra en ansökan. Skolorna arbetar (arbetslagsvis) med hälsofrämjande insatser. Det var svårt under pandemin men nu har skolorna kommit i gång igen.	

4.5 Hållbar organisation - Ekonomi i balans

Kultur- och bildningsnämnden har ekonomi i balans utifrån indikatorer och aktiviteter resultat och bedömningen är att resultatmålet uppnås.

Indikatorer		Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Nettokostnad mot budget		164 110 mnkr	-	-	164 704 mnkr

Kommentar

Utfall mot budget visar ett överskott på 0,6 miljoner kronor.

Vomr	UtfallAck	BudgetAck	Utfall jämfört Budget	Utfall jämfört Budget %	BudgetHelår
5 102 Kansliavdelningen	2 524	3 912	1 389	35,5 %	3 912
5 105 Hållbar utveckling	36 834	38 490	1 656	4,3 %	38 490
6 510 Folkhögskolor	38 185	36 587	-1 599	-4,4 %	36 587
6 520 Kultur	79 607	78 110	-1 497	-1,9 %	78 110
6 530 Kultur och bildning ledning	5 455	6 028	573	9,5 %	6 028
9 002 Förtroendevalda	1 506	1 580	74	4,7 %	1 580
	164 110	164 706	596	0,4 %	164 706

Indikatorer			Utfall	Kvinnor	Män	Mål
KTOGR1	UtfallAck	BudgetAck	Utfall jämförtBudget	Utfall jämförtBudget %	BudgetHelår	
A	Verksamhetens intäkter	-203 540	-206 010	-2 470	-1,2 %	-206 010
B	Personalkostnader	153 252	157 819	4 566	2,9 %	157 819
C	Köp av verksamhet	1 985	3 600	1 615	44,9 %	3 600
F	Verksamhetsanknutna tjänster	8 523	9 302	779	8,4 %	9 302
K	Material och varor	5 443	5 173	-270	-5,2 %	5 173
M	Lämnade bidrag	162 203	158 632	-3 571	-2,3 %	158 632
P	Övriga verksamhetskostnader	34 842	34 720	-122	-0,4 %	34 720
U	Avskrivningar och nedskrivningar	1 353	1 410	57	4,0 %	1 410
Y	Finansiella intäkter	0	0	0	0,0 %	0
Z	Finansiella kostnader	48	61	13	20,7 %	61
		164 110	164 706	596	0,4 %	164 706

Aktiviteter	Status
Vidareutveckla plan för ekonomistyrning	 Pågående
Kommentar	
Arbetet med att vidareutveckla en plan för ekonomistyrning pågår. Folkhögskolorna har till exempel ett ekonominätverk som arbetar fram relevanta nyckeltal, gemensamma rutiner för intäkts- och kostnadsfördelning mellan reguljärverksamhet och uppdragsverksamhet, gemensamma rutiner och mallar för ekonomi- och verksamhetsuppföljning, utveckling av prognosarbetet och samordning av ekonomifunktioner.	

4.6 Hållbar organisation - Minskat miljövtryck

Folkhögskolorna har under året fortsatt att utveckla arbetet med att servera hållbara och klimatsmarta måltider. Arbetet med att minska matsvinnet har fortsatt och skolorna har minskat matavfallet genom att till exempel sälja matlådor. Medarbetare från kultur- och bildningsnämndens verksamheter är representerade miljöplanens olika arbetsgrupper.

Under 2022 har nämndens ledamöter och personal valt att resa så hållbart som möjligt i enlighet med

Region Värmlands riktlinje för hållbara resor och möten. Indikatorerna är dock svåra att följa upp med siffror för 2022, men aktiviteterna visar ändå på att arbete pågår med att minska miljöavtrycket och därför anses målet delvis uppfyllt.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
Andelen medarbetare och förtroendevalda som reser hållbart * till och från arbetet respektive uppdraget ska öka	-	-	-	Ökande
Kommentar En uppföljande resvaneundersökning av förtroendevalda och medarbetare görs först 2024 så i nuläget finns ingen aktuell statistik för indikatorn.				
Mängden matsvinn ska minska	-	-	-	-
Kommentar Folkhögskolornas kök och restauranger arbetar aktivt med att minska sitt matsvinn. På folkhögskolorna säljs matrester som matlådor och en måltid per vecka blir "Vad köket erbjuder", det vill säga matrester från veckan. De har även mat- och internatråd för att främja delaktighet och gemensamt arbete med bland annat matsvinn. Under våren togs en gemensam mall fram för matsvinnsmätning. Matsvinnsmätningar gjordes under en vecka på våren och hösten. Fokus låg på lunchserveringen. Matsvinnsmätningar kommer fortsatt genomföras två gånger per år och utökas till frukost och middag beroende på utbud och möjligheter. 2022 var första året som mätningar genomfördes på folkhögskolorna och därför finns inget tidigare mätetal att jämföras med. Därmed kan resultat påvisas först 2023.				

Aktiviteter	Status
Information och utbildningsinsatser kopplat till miljö och hållbarhet	 Pågående
Kommentar Ett internt webinarium om cirkulär ekonomi genomfördes under året med deltagare från kultur- och bildningsnämndens verksamheter. Information gick också ut i nyhetsbrevet Chef om att tänka till innan köp för en klok resursanvändning. Medarbetare från kultur- och bildningsnämndens verksamheter är representerade miljöplanens olika arbetsgrupper. Inom området måltidsförsörjning genomfördes i september en utbildning i inköpssystemet Hantera för att kunna följa upp inköp av livsmedel och hur varje enhet förhåller sig till målen i miljöplanen. Där deltog flera representanter från folkhögskolorna. En vegetarisk matlagningsdag anordnades på Molkoms folkhögskola under höstlovet för provlagning av ett nytt växtbaserat protein. Samtliga kockar inom Region Värmland var inbjudna att delta.	

4.7 Hållbar organisation - Respektfulla möten

Arbete pågår med att analysera resultatet från årets medarbetarundersökning och att utarbeta handlingsplaner. Målets aktiviteter visar dock att samtliga verksamheter inom kultur- och bildningsnämnden arbetar med värdegrundsfrågor och att hbtq-diplomeringen pågår och målet anses därför delvis uppfyllt.

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
 Andel medarbetare som upplevt kränkningar eller trakasserier	9,4 %	-	-	0
Kommentar Den medarbetarundersökning som genomfördes under året visar att 9,4 procent av medarbetarna inom verksamhetsområdet kultur och bildning vid något tillfälle under det senaste året varit utsatt för mobbning eller				

Indikatorer	Utfall	Kvinnor	Män	Mål
trakasserier i arbetet, vilket motsvarar 20 personer. Det går inte att få statistik uppdelat på kvinnor och män. Uppföljning sker på arbetsplatsnivå via värdegrundsarbete i grupp på arbetsplatsträffar och via medarbetarsamtal.				

Aktiviteter	Status
<p>Värdegrundsarbete</p> <p><i>Kommentar</i> Samtliga enheter inom kultur- och bildningsnämndens ansvarsområde har arbetat med Region Värmlands värdegrund genom att ta del av de värdegrundsövningar som finns på intranätet. Syftet är att väcka reflektion och diskussion kring hur värdegrunden kan konkretiseras och vad den betyder för respektive personalgrupp.</p>	<p> Pågående</p>
<p>Hbtq-utbildning</p> <p><i>Kommentar</i> Region Värmland erbjuder sina verksamheter hbtq-diplomering. Det är en utbildning som ska öka medvetenheten i frågor om hbtq och om hur man bemöter patienter och varandra. För tillfället pågår en utveckling av utbildningskonceptet och därför genomförs ett mindre antal utbildningsomgångar än tidigare. Avdelningen hållbar utveckling är diplomerade och arbetar enligt handlingsplanen för hbtq.</p>	<p> Pågående</p>

5 Uppföljning av nämndplan och andra politiska uppdrag

5.1 Kultur- och bildningsnämndens fokusområde/inriktning för år 2022

5.1.1 Öka barns och ungas tillgång till kultur och idrott

För att öka barns och ungas tillgång till kultur avsattes under våren 2 miljoner kronor från kultur- och bildningsnämndens budget för särskilda satsningar 2022. Stödet gick till att underlätta skolbesök på museer och teatrar, till skolbiosatsning, till en gåvobok i förskolan samt till projekt- och arrangemang med inriktning mot barn och unga. För att stärka kulturlivet utifrån pandemin avsattes ytterligare 2,5 miljoner från nämndens budget för särskilda satsningar 2022 för bidrag till projekt och arrangemang inom kulturområdet där prioriterade områden bland annat var barn och unga.

Genom en nyinrättad funktion med en strateg inom området barn och ung medverkar kulturavdelningen i Region Värmlands arbete med barnrättsfrågan. Uppdraget för funktionen är att stärka regionens arbete med kultur på lika villkor för alla barn och unga i hela Värmland. Under 2022 har ett arbete bedrivits för att ta fram ett förslag på stödsystem för att öka barn och ungas tillgång till och delaktighet i kulturlivet. Färdigt förslag kommer att presenteras under början av 2023. Ett arbete för att stärka kulturavdelningens interna arbete med barnkonventionen pågår.

Med hjälp av statliga medel har projektet Förundran - Bokstart i Värmland fortsatt arbetet för att bygga vidare på ett strukturerat samarbete mellan biblioteken, barnhälsovården och förskolan i Värmland. Gemensamt med Karlstads universitet genomförs en flerårig professionssatsning för förskolepedagoger i länet.

Genom samverkansavtal med Rf-Sisu och Friskvården i Värmland och ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Fritidsbanken ökar nämnden barn och ungas tillgång till idrott för en god och jämlik hälsa. Även samverkansprocessen jämlik barnhälsa och den länsgemensamma handlingsplanen för bättre mat- och rörelsevanor hos barn 2030 synliggör frågan, ökar kunskapen och utformar aktiviteter.

5.1.2 Fortsatt fokus på hållbarhetsarbetet utifrån Agenda 2030

Region Värmlands planeringsarbete ska utgå från målen i Agenda 2030 och genomsyra allt arbete i regionen. Inom kultur- och bildningsnämndens ansvarsområden sker konstant dialog mellan och inom de olika sakområden som tillsammans bidrar till hållbar utveckling för att förstärka synergieffekter och effektivisera arbetet. Under första delen av 2022 fortsatte kultur- och bildningsnämnden att vara pilot för regionens hållbarhetsräkningsverktyg Luppen. Det innebär att handläggare analyserat sina beslutsunderlag utifrån Agenda 2030. Piloten avslutades under våren och handläggare och förtroendevalda fick göra en utvärdering av piloten som behandlades av regionstyrelsen. Slutrapporten redovisades sen i kultur och bildningsnämnden.

Under våren fick kultur och bildningsnämndens arbetsutskott en presentation och möjlighet till dialog kring verksamhetsområdets koppling till Agenda 2030 och hållbarhet. Detta som en introduktion till nämndplansarbetet för nämndplan 2023.

Region Värmlands folkhögskolor har ett skolgemensamt nätverk för jämställdhetsarbetet som syftar till att kartlägga nuläge och behov av utveckling på skolorna. Jämställdhetsarbetet omfattar både den egna organisationen och de studerande. Under våren har en jämställdhetsenkät genomförts vilket har resulterat i en jämställdhetspolicy. Skolorna följer kontinuerligt upp miljöplanens mål och aktiviteter har upprättats för att minska matsvinn. Andelen närproducerat livsmedel har ökat samt en liten ökning inköpsandel av ekologiska livsmedel. Skolorna har minskat klimatpåverkan bland annat genom vegetariskt och veganskt producerade måltider.

Inom kulturavdelningens främjandearbete har särskild vikt lagts vid slöjdens roll för hållbarhetsutveckling. Slöjd är till sin natur en hållbar verksamhet och bevarande och spridning av kunskap om såväl tekniker som material är av betydelse för ett mer hållbart samhälle. Kulturavdelningen arbetar utifrån begreppet strategisk slöjd som syftar till att utforska slöjdens roll och bidrag som samhällsaktör i en värld som genomgår stora förändringar.

Folkhälsoområdet överlappar till stora delar den sociala dimensionen av Agenda 2030. Åtgärder inom folkhälsopolitikens målområden för att främja hälsa och minska ojämlikheter bidrar därmed också till att uppfylla flera delmål inom Agenda 2030. Genom att systematiskt arbeta för att sluta hälsoskillnaderna bidrar folkhälsoarbete dessutom till både en miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Samtidigt som utvecklingen inom de miljörelaterade och ekonomiska områdena även påverkar möjligheterna att nå målen inom folkhälsoområdet. Inom projektet Jämlik barnhälsa finns flera satsningar sammankopplade med den nationella samordningen för Agenda 2030.

5.1.3 Arbeta för att minska ofrivillig ensamhet

Ofrivillig ensamhet synliggörs inom flera projekt och processen får extra fokus i projektet I2I (From isolation to inclusion) som handlar om att öka kunskapen och förmågan att hantera ensamhet, social isolering och social exkludering hos aktörer i Värmland.

Kultur- och bildningsnämnden beslutade hösten 2020 om ett utökat stöd via projektmedel till idéburna organisationer inom det sociala området för riktade insatser mot pandemins effekter på folkhälsan. Under våren 2021 togs sen beslut om en riktad utlysning till idéburna organisationer, studieförbund och kulturverksamheter för projekt inom kultur och hälsa för att minska ofrivillig ensamhet och digitalt utanförskap. En mångfald av insatser genomfördes och under hösten 2022 hölls ett slutseminarium med de medverkande organisationerna. Nämnden fick sen en återrapportering av effekterna av utlysningarna.

Med hjälp av statliga medel har projektet Biblioteket som demokratisk arena stärkt länets folkbibliotek som kulturaktörer och dess roll för demokrati, bildning och ökad delaktighet i lokalsamhället. Metoder har utforskats och utvecklats för att genom kultur öka känsla av sammanhang och delaktighet i lokalsamhället.

5.1.4 Öka digitaliseringen och minska det digitala utanförskapet inom nämndens ansvarsområde

Digitalisering av det länsgemensamma strategiska folkhälsoarbetet har varit en förutsättning för att kunna fortsätta att driva och stötta folkhälsoarbete i länet under inverkan av de smittbegränsande

åtgärderna till följd av covid-19-pandemin. Mycket lokalt verksamhets- och individnära folkhälsoarbete har digitaliserats under denna tid. Genom utvecklande av digitala verktyg och arbetssätt har delaktigheten i det gemensamma arbetet ökat, nya målgrupper nåtts och nya metoder utvecklats. Mycket av detta arbete tas tillvara och bevaras för att förbättra och förstärka folkhälsoarbetet i länet.

Region Värmlands fem folkhögskolor har tillsammans med Region-it påbörjat arbetet med att stärka och förbättra skolornas digitala infrastruktur med målet att få ökad bandbredd på skolornas internat för att förbättra möjligheterna till bland annat streaming. Folkhögskolorna ser över gemensamma digitala resurser i form av digitala läromedel och hjälpmedel. Förbättrad digital infrastruktur och pedagogisk utveckling med stöd av digitala läromedel och hjälpmedel är en del i arbetet med förbättrad studiemiljö. Office365 har implementerats på skolans utbildningar och personalen har utbildats i användandet.

Skolorna bidrar på olika sätt till att stärka deltagarnas förutsättningar för att inhämta, kommunicera, interagera och producera digitalt. Det handlar om möjligheter, rättigheter och skyldigheter som följer med en digital tid. Det handlar om samhällstjänster, utbildningssystemet och utvecklingen av arbetsmarknaden. Under våren har skolorna arbetat aktivt för att ta tillvara och utveckla ett flexibelt förhållningssätt utifrån erfarenheter av pandemins effekter. Antagningar till läsåret 22/23 har erbjudits genom digitala möten. Konferensanläggningar har installerats för att möjliggöra digitala möten och undervisning.

För att stärka kulturlivet utifrån pandemin avsattes 2,5 miljoner kronor från nämndens ram för särskilda satsningar 2022 där prioriterade områden bland annat är kultur för barn och unga och digitaliseringsinsatser. Kultur och bildningsnämnden fick under 2021 medel från den av regionfullmäktige beslutade budgeten för satsningar på digitalisering, förebyggande och hälsofrämjande arbete där 1 miljon kronor gick till en utlysning till idéburna organisationer, studieförbund och kulturverksamheter för digitala projekt inom kultur och hälsa för att motverka ofrivillig ensamhet och digitalt utanförskap. E-tjänst för ansökan om projekt- och arrangemangsbidrag på kulturområdet har färdigställts och lanseras inför första utlysningen 2023. Arkivverksamheten arbetar kontinuerligt med att digitalisera och tillgängliggöra arkivmaterial.

Genom en nyinrättad funktion med en biblioteksutvecklare med fokus på digital delaktighet och MIK (medie- och informationskunnighet), har kulturavdelningen medverkat i arbetet för att stärka medie- och informationskunnighet, stödja bibliotekens digitala transformation och utveckla metoder öka människors digitala delaktighet.

5.1.5 Löpande analysera behovet inom nämndens ansvarsområden utifrån coronapandemin och vidta åtgärder samt utvärdera redan vidtagna åtgärder

Kultur- och bildningsnämnden beslutade i september 2020 om ett antal åtgärder för att möta coronapandemins konsekvenser i Värmland. Det resulterade bland annat i en rapport som följde upp utvecklingen av covid-19-pandemins indirekta effekter på folkhälsan i Värmland från hösten 2020 till hösten 2021. I rapporten gavs förslag på ett antal rekommendationer. Inom det strategiska folkhälsouppdraget ska insikter, kunskaper och resultat av rapporten samt fortsatt arbete för att identifiera, analysera och åtgärda pandemins effekter integreras i all verksamhet. Såsom arbete för goda levnadsvanor, arbete för en god psykisk hälsa, samverkan med kommuner och idéburen sektor, I2I-projektet, det suicidpreventiva arbetet, samverkansavtal och IOP:er. Av särskild vikt blir arbetet med att implementera den folkhälsostrategiska planen för att hantera pandemins konsekvenser på folkhälsan i länet.

Nämnden beslutade samtidigt att omfördela 2 miljoner kronor inom befintlig budgetram för att möjliggöra utökad stöd via projektmedel till idéburna organisationer inom det sociala området för riktade insatser mot pandemins effekter på folkhälsan. Projektperioden förlängdes sen med anledning av den fortsatta pandemin till 2022-06-30 och redovisning skedde till nämnden under hösten 2022. Under våren 2022 beslutade nämnden att avsätta 1 miljon kronor för projekt inom folkhälsoområdet för att motverka pandemins effekter på folkhälsan i länet. Regionstyrelsen beviljade även nämndens ansökan om att överskrida budgeten för återställnings- och omställningsåtgärder med anledning av coronapandemin där 1 miljon kronor avsätts för projekt inom folkhälsoområdet för att motverka pandemins effekter på folkhälsan i länet.

För kulturlivet i länet innebar den fortsatta pandemin under slutet av 2021 och början av 2022 nya utmaningar, bland annat när konserter och teaterföreställningar ställdes in eller sköts fram, och

skolorna avbokar föreställningar av fria professionella dans- och teatergrupper. För att möta de ekonomiska behoven, och som ett komplement till statliga kris- och återstartsstöd, avsattes 2,5 miljoner kronor från nämndens ram för särskilda satsningar 2022. Medlen tillfördes ramen för bidrag till projekt och arrangemang inom kulturområdet och öronmärktes för pandemirelaterade insatser. Prioriterade områden är bland annat kultur för barn och unga och digitaliseringsinsatser.

Då pandemin skjutit fram många insatser fanns möjlighet för kulturavdelningen att utlysa extra utvecklingsuppdrag till fria professionella kulturskapare, kallat 'Kreativ kraft'. Syftet var att kulturella och kreativa branscher ska utvecklas och växa, något som är extra viktigt efter åren med pandemin.

Pandemin har haft stor påverkan för folkbildningen och utifrån myndigheters nationella och regionala riktlinjer för att förebygga smittspridningen har studieförbundens verksamheter fått anpassats. Den har begränsat studieförbundens möjlighet att genomföra verksamhet som bygger på fysiska möten. Ett stort omställningsarbete och snabba förändringar har skett under 2021 och studieförbunden har i den mån det har varit möjligt ställt om sin verksamhet till distans. Den totala verksamhetsvolymen för 2021 minskade för andra året i rad på grund av de rådande restriktionerna till följd av pandemin. Kultur- och bildningsnämnden beslutade inför 2023 års anslag göra ett avsteg från reglerna för fördelningen av verksamhetsbidraget och undanta 2021 års verksamheter som underlag.

5.1.6 Arbeta för ökad delaktighet och aktivt medskapande inom nämndens ansvarsområden

Ett aktivt medskapande handlar om att fokusera på att identifiera nya perspektiv, att se nya möjligheter och gemensamt utveckla lösningar. Resultaten blir därför mer hållbara och lägger en god grund för ett välfungerande samarbete över tid.

Folkhälsoarbete bygger på samverkan mellan en stor och bred mängd aktörer. Nätverk och andra forum samlar aktörer från olika delar av länet och olika delar av samhället för att aktivt och i bred delaktighet samla och dela kunskap om folkhälsans utveckling i länet och medskapa folkhälsoarbete för att möta utmaningar i länet.

Molkoms folkhögskola och kulturavdelningen har drivit ett gemensamt projekt, Virtual Production, inom film, animation och skådespeleri med syftet att teknikutveckla produktioner av film. Projektet avslutades med en workshop i juni. AiR Värmland, Artists in residens, är ett gemensamt projekt mellan Kyrkeruds folkhögskola och kulturavdelningen som planerats under våren med start under hösten. Två konstnärer kommer att vistas på skolan under hösten med syftet att bidra till konstnärlig utveckling genom att skapa mötesplatser mellan konstnärer och att stimulera det lokala kulturlivet i Årjängs kommun.

Ett arbete för att öka kunskapen om området kultur och hälsa är påbörjat. Syftet är att lägga grunden för ett strukturerat och långsiktigt hållbart arbete med samverkan, samordning och överblick inom kultur och hälsa-området, både internt och med externa partners.

5.1.7 Utveckla arbetet med utvärdering och uppföljning inom samtliga nämndens ansvarsområden

Arbetet med att implementera planerings- och uppföljningsverktyget Stratsys fortsatte under året. Folkhögskolornas personal fick utbildning och genomgång av verktyget som ska vara ett stöd för verksamhetens utvecklingsarbete genom utvärdering och uppföljning. Ett nytt verktyg för deltagarenkäter har tagits fram med syftet att förbättra skolornas uppföljning av kursverksamheten.

Ett utvecklingsarbete pågår när det gäller formerna för uppföljning och utvärdering av de samarbetsavtal och IOP:er som nämnden ingått samt de utlysningar som nämnden fattat beslut om. Nämnden har under våren fattat beslut om en uppföljningsstruktur för Region Värmlands folkhälsostrategiska plan 2022–2030.

Kulturavdelningen har tagit fram ett underlag för uppföljning av kulturplanen som presenterades för kultur- och bildningsnämnden under året. Utifrån underlaget kommer kulturavdelningen att göra en årlig rapport som tillsammans med övrigt uppföljningsarbete, till exempel till Kulturrådet, sammanställs och presenteras för kultur- och bildningsnämnden varje år, med start 2023.

6 Arbete med personal- och arbetsmiljöfrågor

Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsgivare och arbetstagare samverka för att skapa en god arbetsmiljö på arbetsplatsen. Varje nämnd inklusive styrelsen ska fördela arbetsmiljöuppgifterna och de befogenheter som därmed följer till lämplig chef i organisationen. Region Värmlands arbetsmiljöpolicy har omarbetats som en konsekvens av regionfullmäktiges beslut angående ändrat ansvar för styrelse och nämnder. Eftersom nämnderna numera har personalansvaret under pågående anställning har ansvaret för arbetsmiljöuppgifter fördelats från nämnden till regiondirektör Peter Bäckstrand till och med att nästa kultur- och bildningsnämnd väljs.

Under året har nämnden fått information om sitt arbetsmiljö- och personalansvar och även fått löpande information om personal och personalarbete inom nämndens ansvarsområde. I nämndens internkontrollplan för 2022 har risker kopplat till arbetsmiljö identifierats och dessa följs upp under rubriken internkontroll i detta dokument.

7 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ett förhållande som också lyfts som en risk i kultur- och bildningsnämndens internkontrollplan är att brist på tydlighet om uppdrag och ansvar hindrar möjliga synergier mellan olika verksamhetsområden inom regionen. Vissa ansvarsområden inom regionen har otydlig avgränsning och kan också hanteras i olika delar av organisationen. Det gäller även några områden inom eller i gränslandet till kultur- och bildningsnämndens uppdrag. Här kan nämnas områden som folkhälsa/hållbarhet/mänskliga rättigheter och folkhälsa/hälso- och sjukvård. Detta kan leda till både onödig resursåtgång och att viktiga områden riskerar att falla mellan stolarna. Fler samverkansformer som motverkar detta behöver utvecklas, när uppdragen tydliggjorts.

8 Nämndanalys

Utfall mot budget visar ett överskott på 0,6 miljoner kronor.

Överskott på personal inom samtliga verksamhetsdelar beror på vakanser under del av året. Intäkterna visar ett underskott på 2,5 miljoner kronor då medel reserverats för kommande återbetalning till Folkbildningsrådet. Lämnade bidrag visar ett underskott på 3,5 miljoner kronor, i enlighet med regionstyrelsens beviljande att nyttja resultatutjämningsreserven vid ett negativt resultat.

9 Internkontroll

Kultur- och bildningsnämnden har under 2022 arbetat med intern kontroll utifrån den regionövergripande kontrollplanen som beslutas av regionstyrelsen och utifrån den egna kontrollplanen som tagits fram efter riskbedömning.

En årlig uppföljning av internkontrollarbetet görs separat till nämnden varje år och ingår inte i årsredovisningen.